

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 25.11.2008
COM(2008) 791 final

COMUNICARE A COMISIEI

**Foaie de parcurs privind amenajarea spațiului maritim Realizarea principiilor comune
în UE**

COMUNICARE A COMISIEI

Foaie de parcurs privind amenajarea spațiului maritim Realizarea principiilor comune în UE

1. INTRODUCERE

La 10 octombrie 2007 Comisia Europeană a adoptat Cartea albastră propunând politica maritimă integrată pentru UE¹ și un plan de acțiune detaliat². Consiliul European a aprobat politica maritimă integrată și planul de acțiune la 14 decembrie 2007.

Amenajarea spațiului maritim³ constituie un instrument cheie pentru politica maritimă integrată, care ajută autoritățile publice și părțile interesate să-și coordoneze acțiunile și optimizează utilizarea spațiului maritim în interesul dezvoltării economice și al mediului marin. Această comunicare vizează facilitarea dezvoltării proiectelor de amenajare a spațiului maritim de către statele membre și încurajează implementarea acestuia la nivel național și la nivelul UE⁴. Totodată, comunicarea stabilește principii fundamentale ale amenajării spațiului maritim și urmărește să încurajeze, cu ajutorul dezbatărilor, evoluția spre o abordare comună în rândul statelor membre.

2. JUSTIFICARE

2.1. De ce este nevoie de amenajarea spațiului maritim?

Activitatea maritimă tot mai intensă în Europa conduce la o rivalitate de interese între diferite sectoare cum ar fi navigația și transportul maritim, energia produsă în largul mării, dezvoltarea porturilor, pescuit și acvacultură, precum și preocupările privind mediul.

Schimbările climatice, în special creșterea nivelului mărilor și oceanelor, acidificarea și creșterea temperaturii apei marine, precum și frecvența mare a evenimentelor meteorologice extreme pot determina modificări ale activităților economice în zonele maritime și pot duce la deteriorarea ecosistemului marin. Amenajarea spațiului maritim poate juca un rol important în atenuarea acestor fenomene, prin promovarea utilizării eficiente a spațiului maritim și a energiilor regenerabile, precum și în

¹ COM(2007) 575.

² SEC(2007) 1278.

³ În acest document se va utiliza în mod consecvent expresia **amenajare a spațiului maritim**, chiar dacă, în cazul termenului maritim, există tendința utilizării, de exemplu, de către unele state membre, a unor forme diferite considerate curent, în practică, drept sinonime. Se preferă expresia amenajare a spațiului maritim, și nu amenajare a spațiului marin pentru a sublinia abordarea de ansamblu, precum și din perspectiva fiecărui sector a procesului.

⁴ Comunicare este conformă cu Secțiunea 3.2. din Cartea albastră.

adaptarea, cu costuri cât mai reduse, la impactul schimbării climatului în zonele maritime și în apele de coastă.

Amenajarea spațiului maritim constituie un instrument de ameliorare a procesului de luare a deciziilor, care furnizează un cadru pentru arbitrajul activităților umane care ar putea intra în dezacord, precum și pentru gestionarea impactului acestora asupra mediului marin. Obiectivul acestui instrument este realizarea unui echilibru de interese între diferitele sectoare și a unei utilizări durabile a resurselor marine în conformitate cu strategia UE privind dezvoltarea durabilă⁵.

La baza proiectelor de amenajare a spațiului maritim ar trebui să stea specificitățile fiecărei regiuni sau subregiuni maritime în parte. Amenajarea spațiului maritim este **un proces** care constă în colectarea de informații, consultarea părților implicate și, cu participarea acestora, dezvoltarea unui plan și a etapelor ulterioare de implementare a acestuia, de aplicare, de evaluare și de revizuire.

2.2. Avantajele unei abordări europene

Implementarea proiectelor de amenajare a spațiului maritim ține de responsabilitatea statelor membre. Se aplică principiul subsidiarității, dar acțiunile realizate la nivelul UE pot conduce la rezultate mai bune.

Amenajarea spațiului maritim va accentua spiritul competitiv al economiei maritime comunitare, promovând creșterea economică și ocuparea forței de muncă în conformitate cu agenda de la Lisabona. Economia maritimă este importantă pentru Europa, reprezentând aproximativ cinci milioane de locuri de muncă⁶. Se estimează că 3% – 5% din produsul intern brut (PIB) al Europei este creat de industriile și serviciile din sectorul maritim⁷, dintre care multe au un potențial mare de dezvoltare. Un cadru stabil pentru activitățile de amenajare, care oferă certitudine juridică și previzibilitate, va încuraja investițiile în aceste sectoare, și anume dezvoltarea producției de energie în largul mării, navigația și transportul maritim, dezvoltarea porturilor, exploatarea resurselor de petrol și de gaz și acvacultura, stimulând capacitatea Europei de a atrage investițiile străine.

Abordările din perspectivă sectorială a utilizării resurselor marine conduce la elaborarea unei politici fragmentate în acest domeniu, ceea ce impune constrângeri asupra activităților maritime, reduce potențialul de dezvoltare al acestora și are efecte negative asupra capacității organismelor publice de a interveni în protecția mediului marin. Colaborarea în vederea realizării amenajării spațiului maritim oferă cadrul pentru coordonarea abordărilor sectoriale și duce la o creștere a eficienței și coerenței politicilor europene și naționale, reducând **costurile generate de lipsa de coordonare**⁸.

⁵ <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>

⁶ http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/study_employment_en.html

⁷ Acest procentaj nu include valoarea materiilor prime, de exemplu petrolul, gazul sau peștele.
http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/pdf/com_2006_0275_en_part2.pdf.

⁸ A se vedea aici, probabil, o trimitere la orientările privind dezvoltarea porturilor pe care le pregătesc în prezent DG ENV și DG TREN.

Activitățile maritime au o **dimensiune transfrontalieră**. Deciziile luate la nivel național au impact asupra țărilor vecine. Statelor membre le va fi mai ușor să facă față acestor provocări în contextul unei abordări comune a gestionării spațiului în cadrul aceluiași bazin maritim. Rolul UE este de a promova în rândul statelor membre un demers comun care are în vedere incidențele transfrontaliere.

Amenajarea spațiului maritim asigură, pe **piața internă**, baza necesară pentru sistemele simplificate de permise și pentru reducerea costurilor procedurilor administrative și de reglementare și, totodată, oferă un cadru transparent și fiabil de amenajare a spațiului maritim.

Marea este un **ecosistem complex** care depășește limitele administrative. Pentru o gestionare echilibrată pe termen lung, trebuie să se ia în considerare întregul ecosistem, precum și factorii care îl determină. Amenajarea spațiului maritim trebuie să vizeze protecția și consolidarea mediului marin. La nivel european, activitățile privind amenajarea spațiului maritim constituie pentru statele membre un forum corespunzător de dezbatere în vederea dezvoltării unei abordări globale a managementului activităților maritime în conformitate cu necesitățile ecosistemelor.

2.3. Cum va fi atins acest obiectiv?

Prezenta comunicare prezintă principalele subiecte ale dezbaterii europene privind amenajarea spațiului maritim și oferă informații privind:

- abordările amenajării spațiului maritim dezvoltate deja în statele membre, precum și alte exemple internaționale, inclusiv experiența acumulată în proiectele UE, în special inițiativa INTERREG și programele cadru pentru cercetare (capitolul 3);
- instrumentele internaționale și europene care au impact asupra amenajării spațiului maritim (capitolul 4).

Pornind de la aceste exemple, prezenta comunicare definește principiile cheie ale amenajării spațiului maritim (capitolul 5) ca bază a unei dezbateri mai ample privind o abordare comună în Europa a amenajării spațiului maritim.

3. ABORDĂRI GENERALE PRIVIND AMENAJAREA ȘI PROIECTE

Amenajarea spațiului maritim este un proces destul de recent. Tot mai multe state membre utilizează sau au în vedere utilizarea principiilor de amenajare a spațiului maritim iar proiectele UE au început să dezvolte o serie de instrumente și de criterii în acest scop.

3.1. Abordări existente privind amenajarea spațiului maritim

Regatul Unit a pregătit o lege maritimă (*Marine Bill*) concepută ca un cadru legislativ global, care prezintă un sistem de amenajare maritimă aplicabil tuturor apelor britanice⁹. Scoția a elaborat un proiect de lege maritimă pentru gestionarea

⁹ <http://www.defra.gov.uk/marine/legislation/index.htm>.

apelor teritoriale¹⁰. Ambele legi maritime prevăd o structură administrativă nouă (Organizația de Management Marin – *Marine Management Organisation*) care vizează simplificarea procedurilor de acordare a permiselor și a licențelor. În Suedia este prevăzută adoptarea unei legi maritime la începutul anului 2009. Punctul comun al acestor legi este abordarea integrată politicii naționale în domeniul maritim incluzând utilizarea amenajării spațiului maritim.

În Portugalia, strategia națională pentru amenajarea spațiului maritim (2006) vizează integrarea politicilor sectoriale și definirea principiilor pentru gestionarea integrată a zonelor de coastă. În 2007 a fost creat un comitet interministerial pentru afaceri maritime.

Germania a extins legea amenajării teritoriale și, prin urmare, prerogativele federale din domeniul amenajării spațiului maritim, la zonele economice exclusive. Această extindere a fost determinată de dezvoltarea sectorului energiei eoliene produsă în largul mării. Planul privind spațiul maritim, dezvoltat recent, se referă la toate cele trei dimensiuni ale amenajării spațiului maritim (suprafața, coloana de apă și fundul mării) și identifică zonele pentru activități maritime specifice. Planurile vor intra în vigoare în urma unui proces de reglementare juridică. Pentru moment nu s-a prevăzut niciun proces de evaluare¹¹.

Belgia utilizează zonarea, într-un plan director („*Master Plan*”), pentru alocarea spațiului marin în funcție de diferitele activități maritime. Activitățile cele mai importante sunt extracția nisipului și a pietrișului, precum și producția de energie eoliană în larg. În a doua etapă a elaborării planurilor se vor determina siturile marine protejate (rețeaua NATURA 2000). Planul prevede acordarea de permise și de licențe pentru anumite tipuri de activități numai în interiorul unor zone delimitate și este supus monitorizării și evaluării periodice¹².

În Polonia reglementarea amenajării spațiului în zonele marine se realizează prin intermediul legilor privind zonele maritime ale Republicii Polone și gestionarea maritimă. Recent, în cadrul INTERREG IIIB, s-a finalizat un proiect pilot privind amenajarea spațiului maritim în golful Puck, proiect care cuprinde un studiu asupra dezvoltării spațiale în teritoriile adiacente. Polonia are în vedere modificarea legii privind amenajarea teritorială națională pentru a conferi statut de lege planurilor de amenajare a spațiului maritim și pentru a dezvolta astfel de planuri pentru toate apele teritoriale ale Poloniei¹³. Rezultatele proiectului sunt utilizate de către guvernul polonez ca repere orientative în acest proces.

Unele state membre, precum și alte țări europene au dezvoltat planuri de management integrat care oferă soluții orientative pentru deciziile privind zona marină implicată. Țările de Jos au dezvoltat un plan de management integrat 2015 pentru Marea Nordului. Acesta se justifică în principal prin nevoia planificării producției de energie eoliană în largul mării. Planul prevede un cadru de evaluare integrată pentru toate activitățile în cazul cărora este nevoie de un permis. S-au elaborat hărți ale zonelor favorabile pentru activitățile maritime care nu se pot

¹⁰ www.scotland.gov.uk/marinebill.

¹¹ http://www.bsh.de/en/The_BSH/Notifications/Spatial_Planning_in_the_German_EEZ.jsp.

¹² <http://www.mumm.ac.be/EN/Management/Sea-based/index.php>.

¹³ <http://www.plancoast.eu/>.

efectua decât în anumite locuri precise și pentru care se așteaptă o dezvoltare puternică¹⁴.

Norvegia a dezvoltat un plan de management integrat pentru Marea Barents și zona marină din largul Insulelor Lofoten. Acesta oferă un cadru pentru utilizarea durabilă a resurselor și pentru activități care se desfășoară deja sau care se vor desfășura în viitor. Planul are în vedere faptul că vulnerabilitatea mediului marin variază în timp și subliniază importanța cercetării științifice. Norvegia intenționează să dezvolte planuri integrate de amenajare pentru Marea Norvegiei și pentru partea norvegiană a Mării Nordului¹⁵.

Franța a introdus sistemul de punere în valoare a mării (*schéma de mise en valeur de la mer*¹⁶) pentru lacul Thau în Mediterana și pentru bazinul Arcachon în Atlantic. Sistemul se concentrează asupra dezvoltării zonei de coastă, cuprinde măsuri cum sunt zonarea activităților și identifică zone pentru utilizări maritime specifice. Franța pregătește în prezent o lege cadru cu privire la mediu care va include dispoziții speciale privind gestionarea activităților maritime.

Mai multe state membre și regiuni au început să implementeze strategiile de gestionare integrată a zonelor de coastă care ar putea avea relevanță pentru proiectele de amenajare a spațiului maritim, printre care regiunea Emilia-Romagna în Italia, care a dezvoltat, în cadrul INTERREG IIIB, o strategie de implementare a principiilor gestionării integrate a zonelor de coastă¹⁷. La acest proiect participă și Slovenia, care și-a exprimat interesul de a coopera cu Italia și Croația în ceea ce privește amenajarea spațiului maritim.

În 2007, Spania a adoptat o strategie pentru dezvoltarea durabilă a zonelor de coastă. Regiunile Asturias, Cantabria și Andaluzia au dezvoltat planuri integrate pentru gestionarea zonelor de coastă respective. De asemenea, Spania a lansat un studiu privind zonarea apelor sale teritoriale în vederea utilizării producției eoliene în largul mării¹⁸.

Canada a adoptat o abordare a gestionării activităților maritime bazată pe stabilirea de obiective, care oferă orientări pentru rezolvarea conflictelor între sectoare. Australia se află într-o etapă mai avansată în ceea ce privește utilizarea zonării maritime în trei dimensiuni, proces în care colaborează cu gamă largă de părți interesate.

3.2. Proiecte finanțate de fonduri europene

În cadrul obiectivului privind cooperarea teritorială europeană, Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) poate finanța proiecte privind amenajarea spațiului printre care multe au relevanță pentru amenajarea spațiului maritim¹⁹. Acestea se

¹⁴ <http://www.noordzee.org/nz/index.jsp>.

¹⁵ http://www.regjeringen.no/en/dep/md/Selected-topics/Svalbard_og_polaromradene/Integrated-Management-of-the-Barents-Sea.html?id=87148.

¹⁶ În versiunea engleză, *Sea Enhancement Scheme* (SES).

¹⁷ <http://www.plancoast.eu/>.

¹⁸ <http://www.mityc.es/Electricidad/Seccion/InstalacionesEolicas/EstudioEstrategico/>.

¹⁹ De exemplu, proiectele finanțate de programele transnaționale pentru Marea Baltică, Marea Nordului și zona maritimă Centru, Adriatică, Dunarea și sud-estul Europei (CADSES).

referă la cartografiere, criteriile comune de amenajare a spațiului maritim și abordări transnaționale privind gestionarea exploatarea mărilor.

Încă din anii 1980, programele europene de cercetare au finanțat cercetări pluridisciplinare în domeniul științelor marine și costiere. Cercetările privind eroziunea zonelor de coastă și inundațiile, precum și cele privind gestionarea integrată a zonelor de coastă și a pragurilor ecosistemelor marine sunt deosebit de importante. Programul MESMA vizează monitorizarea și evaluarea zonelor în care există o gestionare a spațiului maritim și va propune metode inovatoare, precum și strategii de amenajare integrată. Programul HERMES își propune o mai bună înțelegere a funcționării ecosistemelor situate de-a lungul marginilor oceanice de profunzime ale Europei²⁰.

În cadrul programului TEN-T, se pot finanța proiecte prioritare și studii pregătitoare pentru „autostrăzile mărilor” (*Motorways of the Seas*), prin programul MARCO POLO II și prin fondurile regionale și fondurile pentru cercetare și dezvoltare. În prezent, proiectele pentru „autostrăzile mărilor” cuprind Marea Baltică, Europa de Vest, Mediterana de Est și de Vest și Marea Neagră. Instrumentul european de vecinătate și parteneriat (IEVP) și programele privind cooperarea transfrontalieră pentru perioada 2007–2013 vor putea finanța proiecte eligibile în zonele Mării Baltice, a Mării Mediteranene și a Mării Negre²¹.

4. INSTRUMENTE INTERNAȚIONALE ȘI EUROPENE CU IMPACT ASUPRA AMENAJĂRII SPAȚIULUI MARITIM

4.1. Instrumente internaționale

Convenția Organizației Națiunilor Unite privind dreptul maritim (UNCLOS)²² pune de acord drepturile și interesele statelor de pavilion, ale statelor costiere și ale statelor portuare. Este foarte importantă delimitarea zonelor maritime în mări și oceane deoarece unele dintre acestea trebuie revendicate de către statele costiere pentru a avea efect juridic.

Principiul libertății de navigație garantat de UNCLOS este, de asemenea, important, fiind subordonat respectării normelor și standardelor privind securitatea maritimă și protecției mediului marin.

Organizația Maritimă Internațională (OMI) stabilește norme și standarde, recunoscute pe plan internațional, privind navigația și transportul maritim, cum sunt sistemele de separare a traficului. Protocolul din 2006 la Convenția de la Londra introduce principiul de precauție ceea ce operează o schimbare majoră în abordarea reglementărilor privind depozitarea deșeurilor în apele mărilor²³.

²⁰ www.eu-hermes.net

²¹ http://ec.europa.eu/world/enp/funding_en.htm

²² A fost adoptată în 1982 și a intrat în vigoare în 1994. Comunitatea europeană, precum și toate statele membre sunt parte a UNCLOS.

²³ http://www.imo.org/Conventions/contents.asp?topic_id=258&topic_id=681.

4.2. Instrumente europene

4.2.1. Legislația în domeniul mediului

Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”²⁴ constituie pilonul de mediu al politicii maritime integrate²⁵. În conformitate cu aceasta, până în 2020, statele membre trebuie să amelioreze calitatea mediului marin, să adopte o abordare ecosistemică și să garanteze că activitățile umane nu au un impact negativ asupra calității mediului marin. Statelor membre li se cere să coopereze între ele, precum și cu țările terțe, atunci când utilizează în comun aceeași regiune sau subregiune și să recurgă la structurile regionale existente în scopul coordonării.

Directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin” nu reglementează direct activitățile maritime, dar impactul acestora trebuie avut în vedere în determinarea calității mediului marin. Anexa VI oferă exemple de măsurători posibile, inclusiv repartizarea în spațiu și timp a inspecțiilor, precum și instrumente pentru gestionarea coordonată. Unele state membre (de exemplu, Regatul Unit) au declarat că vor folosi amenajarea spațiului maritim pentru a pune în aplicare directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

Directiva-cadru privind apa²⁶, cu dispoziții aplicabile apelor tranziționale și de coastă, cere statelor membre să publice până în decembrie 2009 planuri de amenajare a bazinelor hidrografice. Prin urmare, statele membre au instituit organisme de specialitate care trebuie să coopereze pentru a asigura respectarea dispozițiilor directivei-cadru privind apa în legătură cu bazinele hidrografice transfrontaliere.

Directiva privind habitatele și directiva privind păsările (NATURA 2000)²⁷ cere statelor membre să identifice zone pentru conservarea speciilor sau a habitatelor găzduite de acestea și să le protejeze. Este în curs desemnarea zonelor marine și de coastă, ceea ce implică necesitatea unor măsuri de gestionare corespunzătoare. În conformitate cu directiva privind habitatele este necesară evaluarea planurilor sau a proiectelor care ar putea avea un impact puternic asupra unui sit NATURA 2000.

Directiva privind evaluarea strategică de mediu²⁸ prevede evaluarea impactului anumitor planuri și programe asupra mediului, dispoziții privind consultările (inclusiv transfrontaliere), evaluarea strategiilor alternative, precum și măsuri de prevenire și/sau de atenuare a efectelor nedorite. Directiva privind evaluarea impactului asupra mediului prevede cerințe similare pentru proiecte²⁹.

4.2.2. Politica comună în domeniul pescuitului (PCP)

PCP ține de competența exclusivă a UE. Decizia (bazată pe articolul 9 din regulamentul de bază privind politica comună în domeniul pescuitului)³⁰ adoptată de

²⁴ 2008/56/CE

²⁵ Considerentul 3 din directiva-cadru „Strategia pentru mediul marin”.

²⁶ 2000/60/CE.

²⁷ 79/409/CEE, JO L 103, 25.4.1979 (directiva privind păsările) și 92/43/CEE, JO L 206, 22.7.1992 (Directiva privind habitatele).

²⁸ 2001/42/CE, JO L 197.

²⁹ 97/11/CE, JO L 073, 14.3.1997 (de modificare a Directivei 85/337/CEE).

³⁰ Regulamentul (CE) nr. 2371/2002.

Comisie la solicitarea guvernului Țărilor de Jos pentru a proteja un habitat din zona coastei olandeze a Mării Nordului (Voordelta)³¹ constituie un bun exemplu de gestionare integrată a spațiului maritim prin intermediul politicilor sectoriale. Având în vedere influența pescuitului asupra ecosistemului și asupra mobilității stocurilor de pește, o abordare coerentă a amenajării spațiului maritim ar reprezenta un avantaj pentru gestionarea durabilă a pescuitului în apele UE.

Comisia a anunțat o comunicare privind strategia pentru o dezvoltare durabilă a acvaculturii europene. Concurența accentuată din domeniul spațiului de coastă și marin, precum și calitatea apei sunt principalele provocări ale dezvoltării acvaculturii. Amenajarea spațiului maritim poate oferi orientări și informații fiabile pentru localizarea activităților.

4.2.3. *Alte instrumente*

Recomandarea UE privind gestionarea integrată a zonelor de coastă³² prezintă principiile comune (inclusiv coerența proiectelor de amenajare a spațiului de o parte și de alta a frontierelor terestre-maritime) și îndeamnă statele membre să dezvolte strategii de gestionare integrată a zonelor de coastă. Totodată, aceasta încurajează statele membre să promoveze cooperarea cu țările terțe vecine.

Comisia a anunțat o comunicare privind energia eoliană produsă în largul mării³³. Proiectele de amenajare a spațiului maritim pot susține dezvoltarea unor surse regenerabile de energie produsă în largul mării prin stabilirea unui cadru de reglementare stabil.

4.3. **Convenții regionale**

Activitățile desfășurate în cadrul Convenției OSPAR din 1992 se bazează pe o abordare ecosistemică și sunt organizate în jurul a șase strategii. OSPAR a constituit o platformă a schimbului de informații privind amenajarea spațiului maritim ca urmare a celei de-a cincea Conferințe privind Marea Nordului³⁴ și continuă să aibă acest rol în contextul strategiei privind diversitatea biologică și ecosistemele.

Comisia de la Helsinki (HELCOM) se consacră din 1974 protecției mediului marin în Marea Baltică. Planul de acțiune privind Marea Baltică elaborat de HELCOM și adoptat în 2007 este foarte important deoarece conține Recomandarea 28E/9 privind dezvoltarea principiilor de amenajare a spațiului marin pentru regiunea Mării Baltice

Mediterrana a devenit în 1975 prima regiune care a adoptat un plan de gestionare (Planul de acțiune mediteranean – MAP) în cadrul programului Organizației Națiunilor Unite privind mediul. Planul de acțiune mediteranean urmează să fie implementat prin intermediul Convenției de la Barcelona. Protocolul privind gestionarea integrată a zonelor de coastă³⁵ adoptat recent de convenție cere părților

³¹ http://ec.europa.eu/fisheries/cfp/management_resources/environment/natura_2000_en.htm. Orientările DG MARE și DG ENV privind măsurile în domeniul pescuitului pentru siturile Natura 2000.

³² 2002/413/EC, JO L 148.

³³ COM(2008)736.

³⁴ Declarația ministerială privind protecția Mării Negre. Martie, 2002, capitolul XI. Cooperarea în procesul de amenajare a spațiului maritim în Marea Neagră.

³⁵ Semnat la Madrid, 21.1.2008.

contractante să stabilească un cadru comun privind gestionarea integrată a zonelor de coastă mediteraneene.

Convenția de la București din 1992 are drept obiectiv protecția mediului marin în Marea Neagră. Este în curs de desfășurare elaborarea unui protocol și a unui plan strategic de acțiune privind gestionarea integrată a zonelor de coastă.

5. PRINCIPII FUNDAMENTALE CARE SE DESPRIND DIN PRACTICA AMENAJĂRII SPAȚIULUI MARITIM

Capitolele anterioare permit identificarea următoarelor principii comune cu relevanță pentru amenajarea spațiului maritim în UE.

Gestionarea durabilă a regiunilor marine depinde de starea ecosistemelor acestora. În conformitate cu politica maritimă integrată, abordarea ecosistemului este un principiu valabil pentru amenajarea spațiului maritim. Deși activitățile desfășurate la țărm pot avea un impact direct asupra regiunilor maritime, amenajarea spațiului maritim se referă numai la activitățile maritime și la activitățile desfășurate în apele costiere. Sfera de aplicare, din punct de vedere geografic, a proiectelor de amenajare a spațiului maritim va fi diferită în funcție de condițiile din fiecare regiune. Dezvoltarea proiectelor de amenajare a spațiului maritim trebuie să ia în considerare implementarea și, după caz, să contribuie la aceasta, a mai multor instrumente internaționale și europene de interes direct, în special în domeniul mediului. Punerea în aplicare a directivei-cadru privind strategia maritimă are o importanță deosebită în acest context.

5.1. Realizarea activităților de amenajare a spațiului maritim în conformitate cu zona și tipul de activitate

Amenajarea spațiilor maritime prin intermediul planurilor de amenajare trebuie să se bazeze pe tipul de activități planificate sau existente și pe impactul acestora asupra mediului. Un plan de amenajare a spațiului maritim nu trebuie întotdeauna să acopere o zonă în întregime (de exemplu o zonă economică exclusivă dintr-un stat membru).

Pentru zonele deosebit de vulnerabile sau pentru zonele în care se desfășoară multe activități, ar putea fi nevoie de un plan de amenajare a spațiului maritim cu mai multe constrângeri, în timp ce pentru zonele în care se desfășoară mai puține activități, ar putea fi suficiente principiile generale de amenajare. Decizia privind abordarea aleasă – un plan mai strict sau unul mai flexibil – trebuie să facă obiectul unui proces de evaluare.

Amenajarea spațiului maritim intervine în trei dimensiuni privind activități desfășurate (a) pe fundul mării, (b) pe coloana de apă și (c) la suprafață. Este astfel posibil ca același spațiu să se utilizeze în scopuri diferite. De asemenea, trebuie avut în vedere timpul, ca o a patra dimensiune, deoarece, pentru o regiune dată, pot exista variații în timp care privesc nivelul de compatibilitate al utilizărilor și „gestionarea nevoilor”.

5.2. Definirea obiectivelor orientative pentru proiectele de amenajare a spațiului maritim

Amenajarea spațiului maritim trebuie să permită gestionarea activităților în curs și să orienteze dezvoltarea viitoare dintr-o zonă maritimă. Un plan strategic pentru gestionarea globală a unei zone maritime trebuie să cuprindă obiective detaliate. Aceste obiective trebuie să permită rezolvarea prin arbitraj în cazul apariției unor conflicte de interese sectoriale.

5.3. Elaborarea proiectelor de amenajare a spațiului maritim în mod transparent

Este necesară o abordare transparentă în elaborarea tuturor documentelor și procedurilor din cadrul amenajării spațiului maritim. Etapele unui proiect de amenajare trebuie să fie accesibile, pe înțelesul publicului larg. Astfel, toate părțile interesate vor putea primi informații complete și, prin urmare, se va ameliora previzibilitatea și va crește gradul de acceptare.

5.4. Participarea părților interesate

Pentru ca un proiect să ajungă la un grad sporit de acceptare, de adeziune și la susținere în ceea ce privește implementarea, este, de asemenea, important ca toate părțile interesate, inclusiv regiunile de coastă, să fie implicate de la primele etape de elaborare a proiectului. Participarea părților interesate este totodată o sursă de cunoștințe care poate ameliora semnificativ calitatea proiectului de amenajare a spațiului maritim.

5.5. Coordonarea între statele membre – Simplificarea proceselor decizionale

Amenajarea spațiului maritim simplifică procesul de luare a deciziilor și accelerează procedurile de acordare a licențelor și a permiselor, ceea ce reprezintă un beneficiu pentru utilizatorii spațiului maritim, precum și pentru investițiile maritime. Pentru planurile coordonate și transversale este necesar un proces de implementare unic sau simplificat și trebuie avute în vedere efectele cumulative. De asemenea, coordonarea internă a afacerilor maritime de către statele membre, propusă în orientările privind abordarea integrată a politicii maritime³⁶, trebuie să aducă avantaje pentru amenajarea spațiului maritim. Evoluțiile din anumite state membre (de exemplu, legile maritime din Regatul Unit și din Scoția) demonstrează că autoritățile naționale sunt dornice să se poată bucura de aceste beneficii prin crearea unui organism administrativ de coordonare.

5.6. Asigurarea efectului legal al proiectelor naționale de amenajare a spațiului maritim

Având în vedere caracterul tridimensional al proiectelor de amenajare a spațiului maritim și faptul că în aceeași zonă maritimă se pot desfășura mai multe tipuri de activități, cu condiția să fie compatibile, acestea nu sunt copii ale proiectelor de amenajare a teritoriului. Cu toate acestea, pentru a fi eficiente, proiectele de amenajare a spațiului maritim trebuie să instituie reguli obligatorii din punct de vedere juridic, în același mod în care proiectele de amenajare a teritoriului stabilesc

³⁶

COM(2008) 395 final.

un cadru de reglementare obligatoriu pentru gestionarea teritoriului. În acest sens, se poate aduce în discuție, de asemenea, problema cadrului administrativ adecvat pentru amenajarea spațiului maritim.

5.7. Cooperarea și consultarea transfrontalieră

Cooperarea transfrontalieră este necesară pentru asigurarea coerenței proiectelor de amenajare privind mai multe ecosisteme. Aceasta va duce la dezvoltarea unor standarde și proceduri comune și, totodată, va ameliora calitatea proiectelor de amenajare a spațiului maritim din toate punctele de vedere. Anumite organizații, de exemplu HELCOM, au demarat deja operațiuni în acest sens.

5.8. Integrarea monitorizării și evaluării în procesul de amenajare

Amenajarea spațiului maritim intervine într-un mediu supus în mod constant schimbărilor. Aceasta se bazează pe informații și date susceptibile de variații în orice moment. Procesul de amenajare trebuie să fie suficient de flexibil pentru a se adapta schimbărilor și a permite revizuirea planurilor în timp util. Pentru realizarea acestor cerințe, amenajarea spațiului maritim trebuie să cuprindă un sistem transparent de monitorizare și evaluare periodică.

5.9. Realizarea coerenței amenajării spațiului maritim cu amenajarea teritoriului – relația cu gestionarea integrată a zonelor de coastă.

Realizarea coerenței sistemelor de amenajare a spațiului maritim cu amenajarea teritoriului (inclusiv zonele de coastă) constituie o provocare. Zonele de coastă „articulează” dezvoltarea maritimă și dezvoltarea teritoriului. În cadrul amenajării spațiului maritim trebuie avute în vedere zonele de drenaj, precum și impactul pe care îl pot avea activitățile tipic terestre, de exemplu agricultura și dezvoltarea aglomerărilor urbane. Este motivul pentru care amenajarea teritoriului trebuie să se realizeze în coordonare cu amenajarea spațiului maritim. Serviciile din aceste domenii trebuie să coopereze și să implice părțile interesate, pentru a asigura coerența acestei activități.

5.10. O bază de date și de cunoștințe solidă

Proiectele de amenajare a spațiului maritim trebuie să se bazeze pe informații și pe cunoștințe științifice solide. Activitatea de amenajare trebuie să țină pasul cu evoluția cunoștințelor (gestionare adaptată). Comisia a inițiat mai multe instrumente de colectare a informațiilor și de cercetare științifică pentru susținerea procesului de amenajare a spațiului maritim. Printre acestea, rețeaua europeană de observare și de date, baza de date integrată pentru statisticile socio-economice maritime (pe care o dezvoltă în prezent ESTAT), atlasul european al mărilor (care urmează să fie publicat în 2009), precum și monitorizarea globală pentru mediu și securitate (Kopernikus).

6. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

Amenajarea spațiului maritim este un instrument important în vederea dezvoltării unei politici maritime integrate în Europa. Prezenta comunicare are drept obiectiv schițarea primelor etape ale unei abordări comune privind amenajarea spațiului maritim. Prin identificarea principiilor fundamentale ale practicilor actuale și ale

reglementărilor în vigoare, aceasta vizează încurajarea unei dezbateri care să furnizeze orientările pentru dezvoltarea amenajării spațiului maritim în UE.

Pentru a facilita această dezbatere, Comisia Europeană va lansa la începutul anului 2009 un plan de activitate constând din următoarele etape:

- organizarea unei serii de 4 ateliere în 2009. În cadrul acestor ateliere se vor întâlni părțile interesate din toate sectoarele implicate. Obiectivul atelierelor este discutarea principiilor sugerate în prezenta comunicare;
- organizarea, în 2009, a unor proiecte pilot în scopul dezvoltării aspectelor privind cooperarea transfrontalieră în cadrul proiectelor de amenajare a spațiului maritim;
- elaborarea unui raport care va cuprinde concluzii bazate pe rezultatele atelierelor și va propune etape ulterioare și măsuri de acțiune în continuare.

Politica maritimă integrată în Europa adoptă un mod inovator în abordarea problematicii elaborării politicilor. În acest cadru, amenajarea spațiului maritim este unul dintre instrumentele care pot fi utilizate pentru a continua această abordare.